

I. Sabatul ultimului cuvânt

În această carte îmi propun să realizez o panoramă a câmpului operațional străbătut cu mintea și sufletul ani în șir, pentru a cuprinde toate rapoartele de cercetare scrise în calitatea de detectiv literar...

Pe toate și pe fiecare în parte...

... astfel încât să pot detecta, cu obiectivitatea detașării, tipul de abordare al cazurilor considerate rezolvate, elementele comune, diferențele specifice, trăsăturile generale...

Îmi asum ca *postulat* al acestui demers sintetic următoarea afirmație: *toate studiile de caz pe care le-am întreprins au ajuns la adevăr.*

Iată și cele două întrebări care mă vor ghida pe calea aleasă:

1. *Cum a fost posibil acest adevăr ca rezultat al cercetării, în ordinea investigației?*

2. *Cum a fost posibil lucrul considerat ca adevărat în ordinea istorică, omenească, a desfășurării faptelor?*

Am ajuns la convingerea că adevărul face întotdeauna dreptate, punând lucrurile la locul lor și dându-le astfel măsura cuvenită.

Mereu a trebuit să caut făptuitorul după urma lăsată drept cale pentru urmașul său – omul de dinaintea omului. Orice faptă, ca pasul unui om, se sprijină pe urma celei premergătoare.

Și pentru că toate cazurile investigate de detectivul literar sunt texte scrise, iar făptuitorii urmăriți sunt autorii lor, urmele lăsate peste timp le-am căutat pe tărâmul memorabil al scriiturii.

Un pas prea amplu al urmașului apasă punctul de sprijin moștenit până la strivire, trimițându-și înaintașul în neantul uitării. Astfel, acesta moare pentru posteritate în calitatea lui fundamentală de *impuls de a face ceea ce a pornit din sine însuși și s-a sprijinit pe el*.

În cazul *Miorița* (1), am constatat cum, în conștiința cerce-tătorilor, pasul lui Alecsandri îl copleșește pe autorul *colindei păcurarilor*: supralicitarea valorii și semnificației naționale ale baladei create de poet eclipsează valoarea și semnificația autentic naționale ale izvorului ei principal – *Colinda păcurarilor*. Autorul și coautorii variantelor acestui tip de colindă sunt ținuți în umbră, cu atât mai mult cu cât și cercetarea folclorică a acestui gen nu a dat rezultatele așteptate.

Vezi evaluările lui Adrian Fochi (1, pp. 127-130, 399-401).

În cazul *Iisus și Proiectul Asaltul Cerului* (2), pasul lui Iisus din *Evangeliei* îl presează pe profetul și poetul genial Al Doilea Isaia, autorul, printre altele, al *Poemului lui Iov*, făcându-l de necunoscut ori să nu mai prezinte interes pentru a fi cunoscut ca precursor și izvor al *Proiectului Asaltul Cerului* sau, și mai mult, de a-i nega pur și simplu existența.

Vezi Biblia creștină ortodoxă (3).

Este datoria științifică și etică a detectivului literar să-l reabiliteze pe autorul uitat și nedreptățit.

Aceasta să fie ideea centrală a cărții.

Mărturisirile din titlu se referă la deschiderea totală a discursului meu ca detectiv literar către cititor, astfel încât el să poată ajunge, pe căi simple și accesibile, până la temeiurile argumentării și mobilității gândului investigator. *Mărturisirile* denumesc, totodată, și ferestrele către pătimirile de parcurs ale omului ce caută adevărul ca singurul scop al vieții sale. Ele s-au născut pe lungul drum al studiilor de caz, altele înainte de redactare sau chiar în timpul elaborării rapoartelor de cercetare.

Mărturisirile deja împărtășite vor fi luate ca punct de plecare pentru cele de acum. Hai să ne aducem împreună aminte de una dintre ele, care să ne fie etalon.

Care anume?

Aceasta, din Cazul Miorița:

Exemplu: *Vasile Alecsandri și cazul Miorița. O anchetă literară. Capitolul VIII. Scrisoarea către Ubicini. 1. M-am îndărmorat de poezia poporală (1, p. 149):*

„E bine să pregătim cu atenție toate aceste etape. Nu ne grăbește nimeni. Sau nerăbdarea ta e un semn al timpului necruțător? M-am gândit, mai ales în ultima vreme, că s-ar putea să mor, lăsând cazul neîncheiat pe hârtie, deși în cap e rezolvat. În lumea noastră, însă, scrisul contează, bineînțeles, și cel care citește, adică tu.

Pentru mine, stăpână este mintea. Sunt, cum s-ar zice, un cerebral. Ea deține tot ce îți dezvălu acum. Eu mă țin doar după ea, căutând să-i intru în voie. Am învățat cum s-o iau, pe departe,

să nu se crispeze, că imediat trage oblonul. Știi când și cât trebuie să se odihnească. Unele insuccese, despre care nu e bine să-i aduc aminte, au panicat-o. Cu rezolvarea acestui caz sper să-și revină, să se reabiliteze... Nu că e a mea, că o port în creierul meu, dar poate ar merita, după atâta efort, să trăiască, în sfârșit, un succes. Ce mult s-ar bucura, cititorule, să te vadă fericit împărtășindu-te din munca ei! Nici cu gândul nu gândești!

... La noi în casă rațiunea e deci pe primul plan. Ei, da, și inima, din când în când. Dar să știi că nu improvizez. Nici nu sunt poet, ca Alecsandri... Uneori mi se întâmplă să scriu mai ușor, atât și nimic mai mult. Adică, acolo, sus, ideea și expresia se întâlnesc mai repede, ori, de atâta timp, au ajuns să se cunoască mai bine. Totul este calculat, altfel nu se poate. Chiar dacă aș vrea.”

Urcă, deci, cititorule, în drona minții mele, gata să-și surveleze propriile creații asemenea unui Dumnezeu într-un Sabat al Ultimului Cuvânt!

II. Cazuri rezolvate. Radiografii

1. Cazul *Vasile Alecsandri și balada Miorița*

Raport de cercetare: *Vasile Alecsandri și cazul Miorița. O anchetă literară*, 2006 (1, pp. 7-288).

1.1. Faptul acoperit

Înainte de a intra în circuitul folcloric, balada *Miorița* a fost o poezie scrisă și publicată de autorul cult Vasile Alecsandri. Istoria baladei *Miorița* stă sub semnul măștii și secretului. S-a evitat, într-o formă sau alta, să se spună adevărul. Și totul a pornit de la poetul Vasile Alecsandri și tertipurile lui inocente care, în cazul special al *Mioriței*, au atins culmile disimilării.

1.2. Cum a fost posibilă acoperirea

Poetul și editorul de folclor Vasile Alecsandri nu și-a asumat niciun moment paternitatea acestei creații, ci numai descoperirea și îndreptarea ei. El nu a lăsat nici manuscrise pe care,

studiindu-le, cercetătorul să vadă modul lui de lucru, formele de trecere, îndreptările etc. Totul este trecut *pe curat*, așa că au rămas pentru viitor numai declarațiile poetului în fața credulității ori îndoielii cercetătorilor. Mai mult, poetul a șters toate urmele care ar fi dus la el și la felul în care a lucrat.

Dosarul *Miorița* s-a deschis odată cu publicarea baladei, la 18 februarie 1850. În scrisoarea care o însoțea, poetul Vasile Alecsandri îl informa pe Alexandru Hurmuzachi, redactorul revistei *Bucovina* din Cernăuți, că *Miorița* i-a fost adusă, „împreună cu multe altele”, de Alecu Russo, care o descoperise la Soveja, în martie 1846. În ediția definitivă din 1866, același Alecsandri devine acum autorul descoperirii, iar locația și data ei sunt *Muntele Ceahlău, 1842*. Indiferent de aceste inconsecvențe, consecințele pentru cercetarea originii textului erau următoarele: la mijlocul secolului XIX, balada *Miorița* se găsea în circuitul folcloric din Moldova.

Până în primii ani ai secolului XXI, folcloriștii și istoricii literari au dat crezare spuselor poetului-editor al baladei *Miorița*, observând totodată că varianta culeasă de Alecsandri ar fi fost „înfrumusețată și completată” de acesta. Pe aceste temeuri s-a constituit paradigma „*Miorița, varianta Alecsandri*”, care va tutela toate investigațiile, fie folcloristice, fie istorico-literare, mitologice sau filosofice ale baladei.

Cei trei folcloriști care au marcat cercetarea *Mioriței* – D. Caracostea, Adrian Fochi și Al.I. Amzulescu – vor realiza fiecare, ca imagine sintetică a investigației sale, câte un model genetic al baladei. În toate cele trei modele, *colinda ardeleană a păcurarilor* precede balada *Miorița*. Trecerea de la colind la balada cu *mioara năzdrăvană* s-a realizat în mod spontan, ca

urmare a unei întâmplări petrecute în timpul transhumanței, spune A. Fochi, sau, cum argumentează în pragul anilor nouăzeci ai secolului XX Al.I. Amzulescu, tot pe căile transhumanței, dar sub efectul continuei desacralizări a *colindei păcurarilor*.

1.3. Ce am descoperit

Tânărul prozator, dramaturg și poet național și popular Vasile Alecsandri a scris poemul *Miorița* punând în lucru atât experiența lui literară, cât și numeroase surse folclorice. Era un *poet de ocazie*, cum îl caracterizează biograful și editorul său G.C. Nicolescu, dar el a avut nu numai ocazia care să-i declanșeze procesul creativ, ci și abilitățile, motivația și sursele pentru a scrie această baladă.

Ocazia au reprezentat-o revoluțiile de la 1848 din Țările Române, iar scrierea baladei *Miorița* face parte integrantă din proiectul cultural al programului revoluționar moldovean și muntean de aducere la lumină și traducere în principalele limbi europene a cântecelor populare românești – mărturie vie a geniului acestui popor uitat la marginile continentului, dar frate bun, de gintă latină, cu francezii și italienii.

Vasile Alecsandri și-a croit un drum în literatura română, pornind de la comoara poeziei noastre populare. Acum el trebuia să o scoată la lumină pregătită să transmită mesajele naționale. Dintre toate speciile cântecului popular românesc, Alecsandri și prietenii săi – Russo, Negri, Bălcescu – au decis că *balada* putea îndeplini cel mai bine acest rol. Și el și-a asumat misia patriotică într-un context având drept coordonate: *balada = dovezi ale romanității românilor, cititor-țintă = străin, finalizare = traducere. Texte de export*. Alecsandri cunoștea baladele din Moldova – *Bujor* și alte

Cuprins

I. Sabatul ultimului cuvânt.....	7
II. Cazuri rezolvate. Radiografii.....	11
1. Cazul <i>Vasile Alecsandri și balada Miorița</i>	11
1.1. Faptul acoperit	11
1.2. Cum a fost posibilă acoperirea	11
1.3. Ce am descoperit	13
1.4. Cum a fost posibilă descoperirea.....	15
2. Cazul <i>Tainele Mioriței</i>	20
2.1. Faptul acoperit	23
2.2. Cum a fost posibilă acoperirea	23
2.3. Ce am descoperit	23
2.4. Cum a fost posibilă descoperirea.....	24
3. Cazul <i>Masca păcurarului</i>	27
3.1. Faptul acoperit	28
3.2. Cum a fost posibilă acoperirea	28
3.3. Ce am descoperit	29

3.4. Cum a fost posibilă descoperirea.....	31
4. Cazul <i>Mobilul neștiut al morții lui Socrate</i>	36
4.1. Faptul acoperit	36
4.2. Cum a fost posibilă acoperirea	36
4.3. Ce am descoperit	36
4.4. Cum a fost posibilă descoperirea	37
5. Cazul <i>Poetul și profetul Al Doilea Isaia</i>	41
5.1. Faptele acoperite	42
5.2. Cum au fost posibile acoperirile.....	42
5.3. Ce am descoperit	43
5.4. Cum au fost posibile descoperirile	48
6. Cazul Iisus și Proiectul Asaltul Cerului	50
6.1. Ce a fost acoperit	50
6.2. Cum a fost posibilă acoperirea	50
6.3. Ce am descoperit	51
6.4. Cum a fost posibilă descoperirea.....	51
7. Cazul <i>Nașterea Creștinismului</i>	56
7.1. Ce a fost acoperit	56
7.2. Cum a fost posibilă acoperirea	57
7.3. Ce am descoperit	57
7.4. Cum a fost posibilă descoperirea	59
8. Cazul <i>Iisus esenianul și mama Lui, Maria</i>	63
8.1. Ce a fost acoperit	63
8.2. Cum a fost posibilă acoperirea	64
8.3. Ce am descoperit	64
8.4. Cum a fost posibilă descoperirea	66
III. Cum am devenit detectiv literar	69
1. Detectiv adevărat nu aș fi fost niciodată	69

2. Felul meu de a lectura textele	71
3. Uitat într-un depozit de carte	74
3.1. Atacul de panică devastator-salvator	76
IV. Notele definatorii ale noțiunii detectiv literar	81
1. Lucrează numai cu texte scrise	81
1.1. Detectivul C. Auguste Dupin <i>alias</i> Edgar Allan Poe realizează o anchetă literară <i>avant la lettre</i>	87
2. E agent sub acoperire	91
2.1. Despre forța creativă a necunoscutului din mine....	92
3. Sarcina principală de îndeplinit	97
4. Detectivul literar are o minte curată	109
5. Arma redutabilă a detectivului literar	113
5.1. Experimentul mental al autorului-personaj Poe-Dupin	113
5.2. Imaginația de context a detectivului literar	115
6. Detectivul literar este un autodidact	121
7. Detectivul literar are un adversar asumat	127
8. Identificarea tipului de gândire al adversarului.....	130
8.1. Rațiunea matematică versus rațiunea poetică.....	130
8.2. În căutarea logicii particulare a gândirii persoanei-text investigate	132
9. Detectivul literar răspunde la toate provocările textului analizat.....	142
V. Cum lucrează detectivul literar	153
1. Principiul întrebărilor și răspunsurilor pertinente.....	153
2. Textele de bază, rapoartele de cercetare și narațiunile explicative	159

2.1. Raportul de cercetare și cititorul ca interlocutor, martor și sfătuitor al detectivului literar	163
3. Poziția detectivului literar față de textul investigat	166
3.1. Detectivul literar apără drepturile autorului și cititorului	169
4. Lectura bănuitoare... ..	172
4.1. ... și Acel Cineva/Ceva acoperit din mine-tine	174
5. Lacunele textuale și motorul de căutare	180
5.1. Gaura din ciorap și mersul pe sârmă	180
5.2. Lacune textuale neintenționate	183
5.3. Lacune textuale intenționate	194
5.4. Motorul de căutare.....	195
6. Supravegherea cuvântului-cheie	197
7. Îndrumarea cazului asemănător	204
8. Cercetarea la fața locului	212
9. Întoarcerea la locul faptei	221
VI. Pe urmele autorului	233
1. Tipuri de autori urmăriți de detectivul literar.....	233
2. Confesiunile autorului	238
2.1. Confesiunea lui Edgar Allan Poe.....	238
2.2. Confesiunile poetului și profetului Al Doilea Isaia...	239
2.3. Confesiunile apostolului Pavel	245
2.4. Confesiunile poetului Vasile Alecsandri.....	247
3. Psihologia autorului	250
3.1. Psihologia poetului și profetului Al Doilea Isaia..	251
3.2. Psihologia lui Iisus.....	254
3.3. Psihologia apostolului Pavel.....	258

3.4. Psihologia lui Socrate și a apostolului Pavel <i>versus</i> psihologia lui Al Doilea Isaia	261
3.5. Psihologia poetului Vasile Alecsandri	264
4. Semnătura autorului.....	267
4.1. Semnăturile poetului și profetului Al Doilea Isaia..	269
4.1.1. Răscumpărătorul.....	269
4.1.2. Urâțenia	270
4.2. Semnătura autorului <i>Colindei păcurarilor</i>	271
4.3. Semnătura poetului Vasile Alecsandri	273
VII. Epilog	275
A. Verigile circuitului informațional național al fenomenului mioritic, al documentării poetului Vasile Alecsandri și trecerii în oralitatea folclorică a poemei sale <i>Miorița</i>	276
B. Verigile circuitului informațional al constituirii fenomenului multicultural și spiritual al nașterii lui Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu.....	277
Bibliografie	279